

Révay József : Gömbös Gyula élete és politikája. Budapest, 1934. Franklin.

Akármilyen szürke, egyszerű és hétköznapiokból összetevődő is az élet, a realizmus óta tudjuk, hogy szép, hiszen a perspektiva megmutatja: a küzdelmek és szomorúságok, de meg a spleenes egyhangúság is lehet érdekes, sőt képzeletet izgató, mert magának az életnek a gondolata a fejlődést, a folyamat szép tragikumát juttatja kifejezésre. Ám különösen szép az az élet, melynek kereteit hősi lendületek és akarások feszítik és melynek értelme az elküldetésben, az embertestvérek, a nemzetközösség üdvének szolgálatában van. Ez az élet a Gömbös Gyuláé is, melyet a szerző megértésének és rokonérzésének át-megátizzó melegével vetit elénk.

Tüneményes életpálya mindenkor egyetlen, nagy cél érdekében, életpálya, melyről most, amikor olvassunk, nem egyszer úgy tűnik fel, mintha regény volna. Napoleon tábornokairól olvashatunk ilyesmit. Hogyan lesz a murgai luteránus presbiter-tanító kicsi fiából vezérpolitikus, tábornok és miniszterelnök, akinek nevével gyakran heteken keresztül tele van a világsajtó és akit Európa hatalmasságai minden ténykedésük alkalmával számbavesznek és aki minden hiú történelemcsinálási vágy nélkül az elküldött emberek fanatizmusával a tragikus válságba jutott nép és haza boldogulását segíti elő.

Időben jött ez az ember a virágtengerben álló dombok közül, hiszen már szüleitől örökölt, kiegyenlített vérében magával hozta a minden ember szeretetét és a nyelven, fajon túl felmagasodó, lelki, szellemi magyarságot. A leghűségesebb városban, Sopronban érlelődik hivatásérzete, katona, vezér akar lenni és Gömbös nöyendék, majd az idegenben járó tiszt megfeszített, derekas munkával

készül fel a feladatokra, amelyekről akkor talán csak ösztönösen sejtette még, hogy mekkorák lesznek. Aztán elhangzik a messi revolverlövés, jön az ítélet és megindul a történelem eszeveszett áradása. Ám az ananké törvénye az is, hogy a végzetes pillanatban mindig vannak, akik ezzel az árral szembeállnak s ez volt Gömbös Gyula is, aki már gyermekségében megérezte, hogy vezérnek küldött és most becsülettel dolgozik a hazáért és tüzeket gyújt az éjszakában. Ott van annak a tűznek gyűjtésénél is, mely a csodálatos ifjú seregben Horthy Miklós fővezér alakja közül fellobog. Aztán a vér és a vas után könnyben és gyászban, megcsonkítva, de függetlenül áll itt a magyar föld, ezer fájdalom van a kenyértelenség miatt és a király tragédiája miatt, de a magyar rög szerelmese most már végérvényesen eljegyezte magát a magyar sorssal, megjárja az államférfi iskoláját és Dante szavával élve, pártot alkot önmagából, amikor a magyar élet két szimbólumát, a búzakalászt és a fogaskereket vázolja fel. Szintézist akar, hogy a nemzeti érzés hatalmas kohéziójával végre rendszerbe foglalja az ezerfelé szertehulló, magyar életet.

Ennek a lendületes életnek, mit a harmonikus, célját tudó jellem és lélek hevít, még nincs pihenője, küldetésében, a magyar szintézist még be kell fejeznie, addig azonban az igazság és emberszeretet jegyében legalább még egy ilyen szép kötetre terjedő életpozitívum gyűl egybe.

Révay József avatott tollal írta meg a miniszterelnök gazdag tartalmú életének első felét, a kezdettől máig. A Franklin Társulat remek kiállításban nyújtotta át a közönségnek a terjedelmes kötetet, mely egy bátor és férfias harcos magyar élet nagyerejű példáját állítja ezrek és ezrek szemei elé.

(—d.—t.—)